

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov

Jún 2010

Zhrnutie

Prieskumu vývoja na trhu úverov vykonaného Národnou bankou Slovenska v júli 2010 sa zúčastnilo celkovo 14 bánk a 3 pobočky zahraničných bánk. Objem úverov klientom poskytnutých týmito bankami a pobočkami zahraničných bánk predstavoval k 30.6.2010 hodnotu 30,15 mld. EUR, resp. 93,36%-ný podiel na úveroch poskytnutých v bankovom sektore.

Úvery podnikom v 1. polroku 2010 zaznamenali len mierny pokles ich objemu, na úrovni 0,7%. Po dlhom čase banky zmiernili úverové štandardy, a to ako na úvery malým a stredným podnikom, tak i na úvery veľkým podnikom, pričom daná zmena sa týkala krátkodobých aj dlhodobých úverov. Najväčší vplyv na zmiernenie štandardov mali predovšetkým pozícia likvidity a konkurencia zo strany ostatných bánk. Banky zaznamenali mierne oživenie v dopyte po úveroch zo strany podnikov, najmä v prípade úverov veľkým podnikom, pričom pokles v dopyte sa týkal najmä dlhodobých úverov podnikom.

Objem úverov poskytnutých obyvateľstvu v 1. polroku 2010 mierne stúpol, o 2,7%, pričom banky úverové štandardy na úvery na kúpu nehnuteľností aj na spotrebné úvery zmiernili. Bolo to najmä z dôvodu vyhladok trhu s nehnuteľnosťami na bývanie a konkurencie zo strany ostatných bánk. V ďalšom období banky očakávajú ďalší nárast v dopyte po úveroch obyvateľstvu.

Poznámka k spôsobu prezentácie agregovaných údajov:

Údaje v texte aj v grafoch sú uvedené vo forme tzv. **čistého percentuálneho podielu (ďalej len „ČPP“)**. Napr. čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu, je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Zjednodušene povedané, jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu za prvý polrok 2010. Presný postup výpočtu uvedeného ukazovateľa a agregácie odpovedí od jednotlivých bánk je podrobne vysvetlený v dokumente „Metodológia vyhodnotenia dotazníka“.

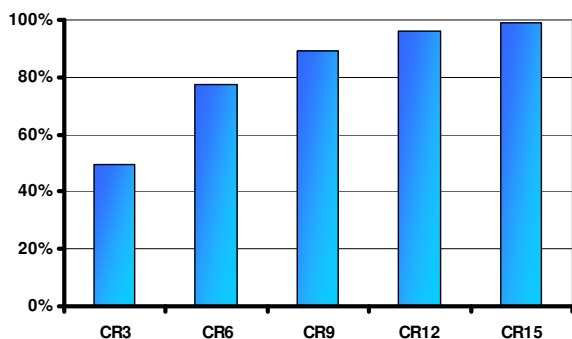
Výsledky prieskumu sú prezentované v agregovanej podobe. Správa je založená na názoroch jednotlivých bánk a nevyjadruje názory NBS.

Úvery podnikom

Situácia na trhu úverov podnikom

Celkový objem poskytnutých podnikových úverov v bankovom sektore predstavoval v prvom polroku 2010 hodnotu 17,64 mld. EUR, pričom oproti priemernej hodnote z predchádzajúceho polroka došlo k miernemu poklesu o 0,12 mld. EUR, resp. 0,7%. Koncentrácia úverov v bankovom sektore sa výraznejšie nezmenila, došlo len k miernemu poklesu podielov bánk – podiel troch najväčších bánk na objeme poskytnutých úverov podnikom poklesol na 49%, a podiel 9 najväčších bánk na 89% (Graf 1).

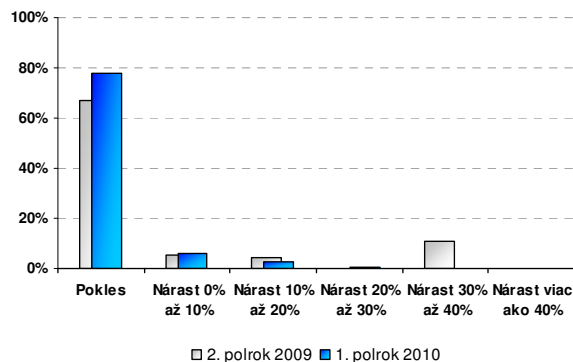
Graf 1 Koncentrácia úverov poskytnutých podnikom v bankovom sektore

CRk index vyjadruje podiel úverov k bánk s najvyšším poskytnutým objemom úverov podnikom na celkovom objeme poskytnutých úverov podnikom.

Oproti predchádzajúcemu polroku došlo k výraznejšiemu poklesu objemu úverov, ktorý zaznamenali banky a pobočky zahraničných bánk s celkovým trhovým podielom 78%, kým mierny nárast objemu podnikových úverov (do 10%) zaznamenali banky s podielom 6%, a nárast objemu podnikových úverov do 20% zaznamenali 3% dotazovaných bánk (Graf 2).

Graf 2 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých podnikom za prvý polrok 2010

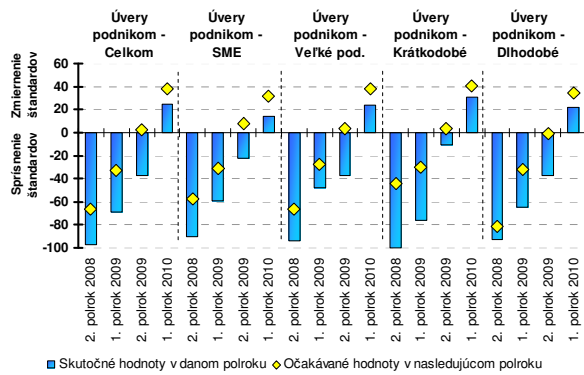
Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých podnikom. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úverov poskytnutých podnikom.

Vývoj na strane ponuky

Banky na rozdiel od predchádzajúcich sledovaných období v prvom polroku 2010 prvý krát od vypuknutia svetovej finančnej krízy zmiernili úverové štandardy na úvery podnikom (Graf 3). Štandardy celkovo zmiernilo 24,7 % bánk (ČPP), pričom u väčšiny bánk (vyše dvoch tretín) nedošlo k žiadnej významnejšej zmene štandardov. Čiastočné zmiernenie štandardov banky uviedli ako pri úveroch malým a stredným podnikom (21 % bánk), tak i pri úveroch veľkým podnikom (24,7 % bánk). Zmierňovanie štandardov sa dotklo ako krátkodobých úverov (30,6 % bánk), tak i dlhodobých úverov podnikom (21,7 % bánk).

Banky v sledovanom období zmiernili úverové štandardy vo väčšej miere, ako pôvodne predpokladali, pričom v nasledujúcom období očakávajú ďalšie mierne zmiernenie úverových štandardov (uviedlo 37,5 % bánk (ČPP)), ako malým a stredným podnikom, tak aj v prípade úverov veľkým podnikom, či už krátkodobým, alebo dlhodobým.

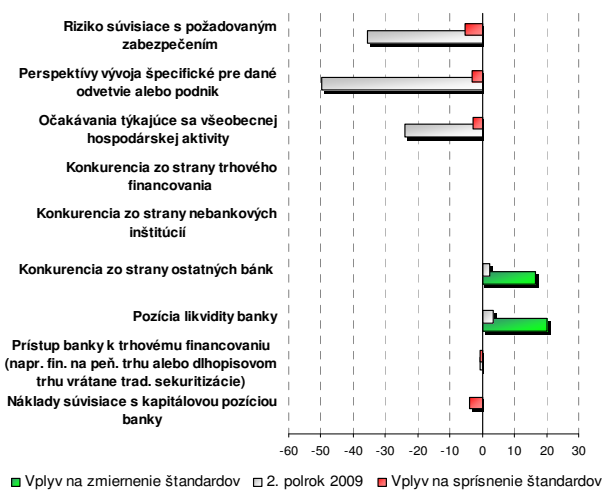
Graf 3 Zmeny v úverových štandardoch na úvery podnikom

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov podnikom.

Z Grafu 4 je vidieť, že na zmiernenie úverových štandardov v 1. polroku 2010 mali vplyv najmä pozícia likvidity banky (uviedlo 20,2% bánk (ČPP)) a konkurencia zo strany ostatných bánk (16,4% bánk (ČPP)). Na druhej strane, k sprísneniu štandardov v niektorých bankách prispeli najmä riziká súvisiace s požadovaným zabezpečením a náklady súvisiace s kapitálovou pozíciou banky. Medzi ďalšie faktory, ktoré mali vplyv na čiastočné sprísnenie štandardov v prípade niektorých bánk, patrili perspektívy vývoja špecifické pre dané odvetvie alebo podnik a očakávania týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím však mali faktory vplyvajúce na sprísnenie štandardov výrazne nižší vplyv.

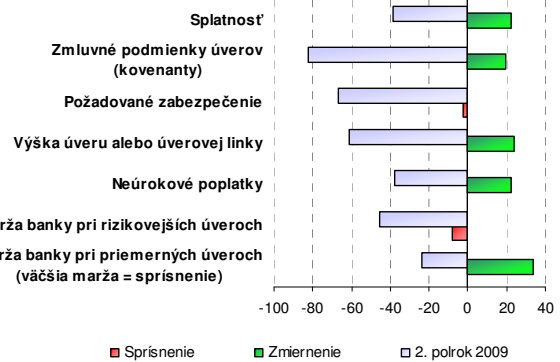
Graf 4 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery podnikom - Celkom

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Zmiernenie úverových štandardov banky indikovali aj konkrétnymi prípadmi zmien podmienok pri schvaľovaní úverov (Graf 5). Najväčšie zmeny sa týkali zmien marže bánk (uviedlo 33,5 % bánk – ČPP), približne rovnaký vplyv mali zmeny týkajúce sa výšky úveru alebo úverovej linky (23,5% ČPP), zmien v neúrokových poplatkoch (22,2% ČPP), splatnosti úveru (22,2% ČPP) a zmluvných podmienok úveru (19,5% ČPP). Všetky uvedené podmienky boli v minulom období, na rozdiel od 1. polroka 2010, skôr sprísnované. Čiastočné sprísnenie úverových štandardov v sledovanom období sa prejavilo na náraste marže banky pri rizikovejších úveroch a hodnote požadovaného zabezpečenia.

Graf 5 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov podnikom

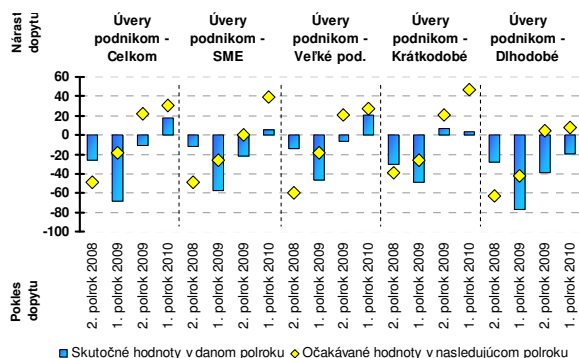
Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Banky v prvom polroku 2010 pocítili mierne oživenie v dopyte po podnikových úveroch, oproti predchádzajúcim sledovaným obdobiam od vypuknutia finančnej krízy (17%-ný ČPP bánk). Nárast dopytu po podnikových úveroch sa týkal najmä úverov veľkým podnikom (20,3% ČPP), v menšej miere úverov malým a stredným podnikom (6%-ný ČPP) a krátkodobých úverov. Pokles dopytu bol zaznamenaný len pri dlhodobých úveroch podnikom, podobne, ako tomu bolo v predchádzajúcich obdobiach. Pokles bol však zaznamenaný v menšej miere, keď bolo pri 19,8 %-nom ČPP bánk zaznamenané čiastočné zníženie dopytu (25,4 %). Očakávania bánk, vyjadrené v minulom polroku, boli potvrdené skutočným nárastom dopytu po podnikových

úveroch v 1. polroku 2010. V nasledujúcom období banky očakávajú skôr nárast dopytu po podnikových úveroch (30,9 % ČPP), najmä v prípade úverov malým a stredným podnikom, resp. krátkodobých úverov.

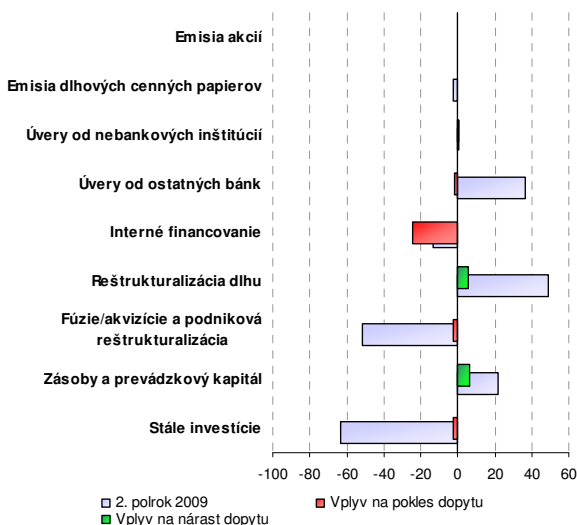
Graf 6 Zmeny v dopyte po úveroch podnikom

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Najväčší vplyv na pokles dopytu malo podľa dotazovaných bánk najmä interné financovanie (Graf 7, uviedlo 24,4% ČPP bánk). Fúzie/akvizície a podniková reštrukturalizácia a stále investície, na rozdiel od predchádzajúceho polroka, mali tentoraz vplyv len minimálny. Na druhej strane, medzi faktory, ktoré čiastočne prispeli k nárastu dopytu po podnikových úveroch, patrili najmä zásoby a prevádzkový kapitál (6,5% ČPP) a reštrukturalizácia dlhu (6,0% ČPP).

Graf 7 Faktory vplývajúce na zmenu dopytu po úveroch podnikom

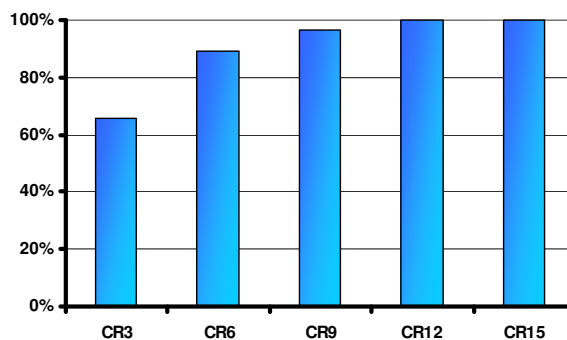
Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Úvery obyvateľstvu

Situácia na trhu úverov obyvateľstvu

Objem úverov poskytnutých obyvateľstvu v prvom polroku 2010 dosiahol 13,50 mld. EUR. V porovnaní s druhým polrokom 2009 predstavuje táto hodnota mierny nárast o 2,7%, resp. 0,36 mld. EUR. Podiel najväčších bánk na objeme poskytnutých úverov sa oproti minulému polroku nezmenil, podiel troch najväčších bánk predstavoval 66% a podiel deviatich najväčších bánk 96% (Graf 8).

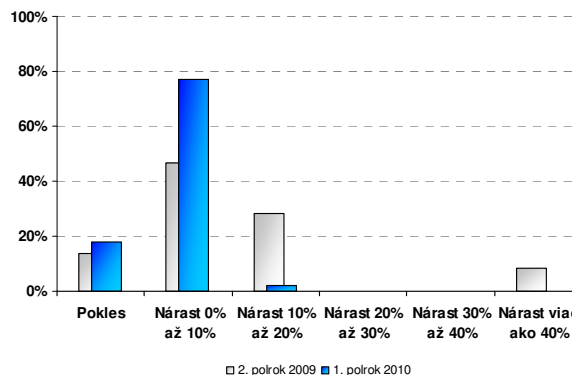
Graf 8 Koncentrácia úverov poskytnutých obyvateľstvu v bankovom sektore

CRk index vyjadruje podiel úverov k bánk s najvyšším poskytnutým objemom úverov obyvateľstvu na celkovom objeme poskytnutých úverov obyvateľstvu.

Kým pokles v objeme úverov poskytnutých obyvateľstvu bol zaznamenaný pri 18 % dotazovaných bánk, u ostatných bánk úvery rástli. Banky s trhovým podielom zaznamenali nárast objemu úverov do 10 %, ďalšie 2% bánk zaznamenali nárast objemu do výšky 20%.

Graf 9 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu za prvý polrok 2010

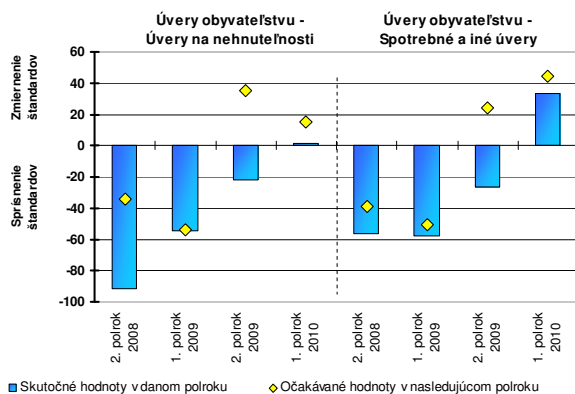

Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úverov poskytnutých obyvateľstvu.

Vývoj na strane ponuky

V prípade úverov poskytnutých obyvateľstvu boli úverové štandardy zo strany bánk, prvýkrát od vypuknutia svetovej finančnej krízy, zmiernené, najmä v prípade spotrebných a iných úverov (33,5% ČPP). Kým 96% bánk neuviedlo žiadnu významnejšiu zmenu pri úverových štandardoch na úvery na kúpu nehnuteľností na bývanie, 33% bánk indikovalo čiastočné zmiernenie štandardov v prípade spotrebných a iných úverov. Banky túto zmenu štandardov očakávali, avšak v prípade úverov na kúpu nehnuteľností vo väčšej miere, ako sa reálne prejavila. V nasledujúcom období banky opätovne očakávajú ďalšie zmiernenie úverových štandardov na úvery obyvateľstvu (15,2% ČPP v prípade úverov na kúpu nehnuteľností na bývanie a 44,7% ČPP v prípade spotrebných a iných úverov).

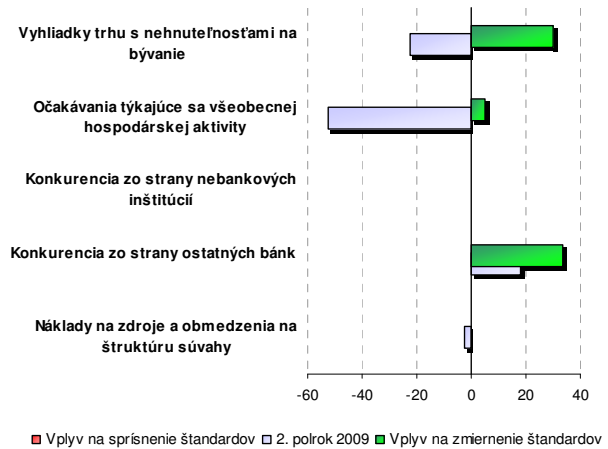
Graf 10 Zmeny v úverových štandardoch na úvery obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu.

Najväčší vplyv na zmiernenie štandardov v prípade úverov na nehnuteľnosti malo najmä zvýšenie konkurencie zo strany ostatných bánk (33,7% ČPP), ďalšie vyhliadky trhu s nehnuteľnosťami na bývanie (30,2% ČPP) a čiastočne aj očakávania týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity (Graf 11).

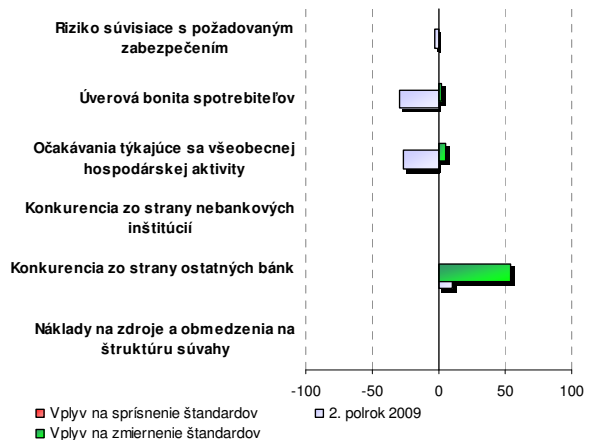
Graf 11 Faktory vplývajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Pri spotrebných a iných úveroch obyvateľstvu mali na zmiernenie štandardov okrem vyššie zmieneného faktora konkurencie zo strany ostatných bánk (54,5%-ný ČPP), ktorý bol pri danom type úverov majoritným, čiastkový vplyv aj očakávania týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity a úverová bonita spotrebiteľov (Graf 12).

Graf 12 Faktory vplývajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

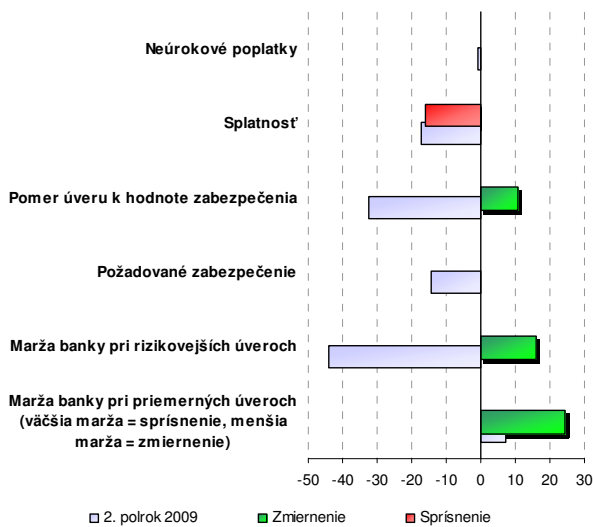

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Zmiernenie úverových štandardov sa odrazilo aj v zmene konkrétnych podmienok poskytovania úverov. Pri úveroch na

nehnutelnosti (Graf 13) k došlo k zmierneniu štandardov predovšetkým pri stanovení marže bánk pri priemerných úveroch (uviedlo 24,4% bánk - ČPP) ako aj marže v prípade rizikovejších úverov (15,8% ČPP) a pri určovaní pomeru úveru k hodnote zabezpečenia (10,9%-ný ČPP bánk). Na druhej strane, sprísnenie štandardov sa prejavilo najmä skrátením splatnosti úverov (uviedlo 15,9% ČPP bánk), pričom táto zmena bola na rozdiel od ostatných, vyššie zmienených faktorov, porovnateľná s predchádzajúcim polrokom.

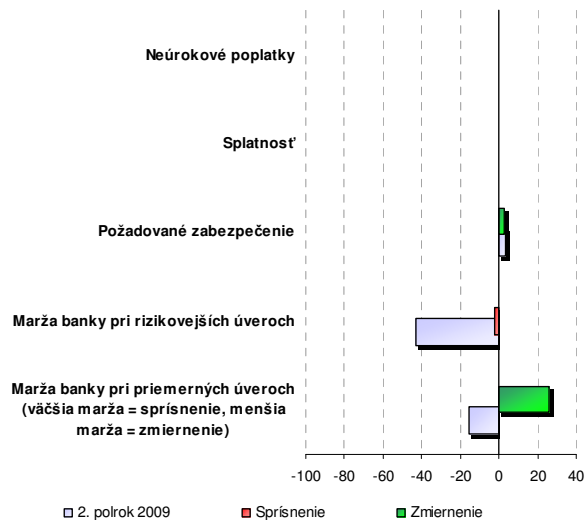
Graf 13 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

V podmienkach pre spotrebné a iné úvery (Graf 14) prišlo k najväčším zmenám, podobne ako tomu bolo v predchádzajúcom polroku, v prípade marží bánk. Zmiernenie úverových štandardov sa prejavilo znížením marže pri priemerných úveroch (26,1% ČPP) a na rozdiel od druhého polroka 2009 jej len miernym zvýšením pri rizikovejších úveroch (2% ČPP).

Graf 14 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

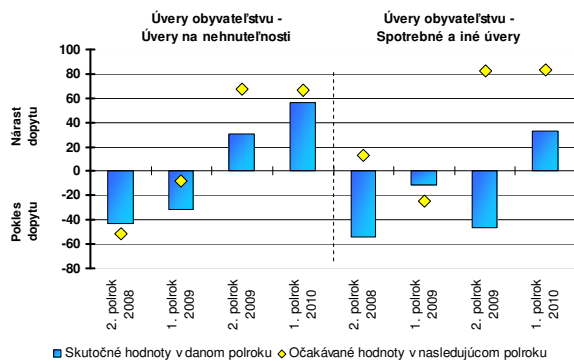

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Oživenie trhu s nehnuteľnosťami malo aj v 1. polroku 2010 vplyv na dopytovú stránku trhu úverov na nehnuteľnosti (uviedlo 56 % ČPP bánk), pričom sa jednalo nielen o čiastočné zvýšenie dopytu (uviedlo 5 bánk), ale aj o podstatné zvýšenie dopytu po danom type úverov zo strany obyvateľstva (Graf 15). Skutočný dopyt po úveroch na nehnuteľnosti sa priblížil čakávaniam zo strany bánk, ktoré jeho nárast predpokladali. V nasledujúcom polroku banky opäť očakávajú zvýšenie dopytu po úveroch na kúpu nehnuteľností na bývanie, porovnateľné s 1. polrokom 2010 (66,5 % ČPP bánk). Pri spotrebných a iných úveroch došlo v danom období, na rozdiel od predchádzajúcich sledovaní, k nárastu dopytu po úveroch (menšiemu, ako banky pôvodne predpokladali), pričom v ďalšom období sa zo strany bánk očakáva podobný trend, opätovný nárast dopytu obyvateľstva po tomto type úverov (uviedlo 83 % bánk - ČPP).

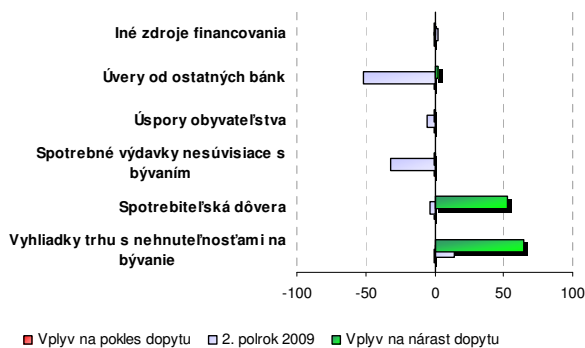
Graf 15 Zmeny v dopyte po úveroch obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Najväčší vplyv na nárast dopytu po úveroch na nehnuteľnosti mali vyhliadky trhu s nehnuteľnosťami na bývanie (uviedlo 65 % ČPP bánk) a spotrebiteľská dôvera, ktorú indikovalo 52,7% bánk (ČPP) (Graf 16).

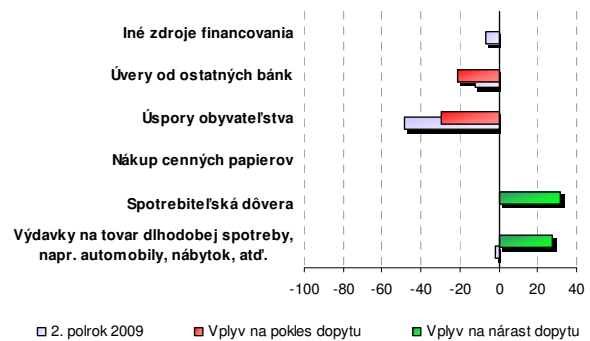
Graf 16 Faktory vplyvajúce na zmenu dopytu po úveroch obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Na pokles dopytu po spotrebných a iných úveroch malo vplyv, podobne ako tomu bolo v 2. polroku 2009, najmä zhoršenie stavu úspor obyvateľstva (29,9% ČPP bánk, Graf 17), ako aj poskytovanie úverov ostatnými bankami. Na druhej strane, dopyt pozitívne ovplyvnili spotrebiteľská dôvera (31,7% ČPP) a výdavky na tovar dlhodobej spotreby.

Graf 17 Faktory vplyvajúce na zmenu dopytu po úveroch obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.